

D A C I A

2 Lei

Ziarul de afirmare românească al Ținutului Timiș — Apare sub egida Astei Bănățene

Șefredactor:
ROMULUS P. ROȘU

Abonamente: Anual 500 lei, pe 6 luni 300 lei. Pentru țărani, preoți și învățători 300 lei. Pentru întreprinderi 2000 lei.

Director administrativ:
Dr. NICOLAE ILIEȘIU

Redacția și administrația:
Timișoara I.
Str. Lonovici No. 2

Telefoane:
Redacția și administrația 12-86
Tipografia 14-69

Marele săptămânal francez „Gringoire” despre :

O audiență la M. S. Regele Carol II.

Suveranul României despre problemele de politică internă și externă

Nici un motiv de îngrijorare: dacă furtuna ar izbucni, cârmaciul e bun

PARIS, 28. (Rador). „Gringoire” săptămânalul cu cel mai mare tiraj din presa franceză publică sub titlul — o audiență la M. S. Regele Carol al României — un articol semnat de Raymond Recouly. Acesta își începe articolul astfel:

„Am avut cinstea să fiu primit a treia zi după sosirea mea la București de M. S. Regele Carol. Amintiri vechi se înalță în sufletul meu în timp ce treceam pragul Palatului Regal, care se ridică în inima însăși a unei Capitale active, populate, fremătând, extraordinar de mărită. Chiar în acest loc, este de atunci mai bine de un sfert de veac câțiva ani înaintea războiului, eram primit de Unchiul actualului Rege, bătrânul Rege Carol I., Românii moderne.

Nepotul Său mă primește într-un birou de lucru, așezat la etajul al doilea al noului Palat. Este în uniformă albă, cu pieptul acoperit de însemnele decoratiilor Sale, înalt, viguros, bine croit, prezentând mai înalte de toate aspectul forței, al energiei, al unei sănătăți minunat echilibrată. Fotografiiile au popularizat din plin figura Sa. Dar ceea ce ilustrațiile nu arată cu sinceritate, privirea dreaptă, blândețea arzătoare a fizionomiei Sale, voința și curajul. Cuvântul Său, este neted și simplu. Este un mare exemplar de tip omonesc. Îți face plăcere să-ți-L închipui sub casca și cuirasa unui

cavaler al veacului de mijloc, gata să înfrunte bătăliile sau întrecerile.

Primele mele cuvinte îți exprimă surprinderea și admirația pe care o încerc regăsind după un lung interval un oraș cu totul deosebit de acela pe care-l cunoscusem.

M. S. REGELE CAROL II.

„Am lucrat mult — îmi răspunde Regele. — Lucrăm și cu voia lui Dumnezeu vom lucra și mai mult. Sunt gata Eu însuși să dau pilda. Toate eforturile Mele tind spre această țintă: Să inspir Poporului Meu, în toate clasele gustul și dragostea de muncă. Iată ce Mă preocupă înainte de toate.

tindeni atenția conducătorilor, își în-dreaptă spiritul către problemele cele mai înalte și încearcă să le dea soluții foarte obiective și foarte simple.

Chestiuni de politică internă

Vorbesc Regelui despre politica internă, despre noul regim, așa cum am putut fi lămurit prin manifestațiunile sale

— „Am fost stiliți — spune Suveranul — să luăm hotărârile ce se impuneau. Neputința sistemului parlamentar se arată în multe chipuri. Unul din cele mai semnificative era numărul absurd și chiar scandalos al partidelor politice. Au luat parte la ultimele alegeri, înainte de noua ordine, până la 20—22 de partide. Care era nevoia acestei înmulțiri parlamentare? În ce constau deosebirile dintre un partid sau altul? Sfidez pe oricine să-mi dea o lămurire plauzibilă. Era o chestiune nicicum de doctrină, ci numai de persoane, adică de interese private, cari treceau din ce în ce mai mult înaintea marilor interese naționale. Se ajunge astfel la neputință și la haos. Motorul guvernamental era gripat. Mașina nu mai mergea în împrejurările extrem de grave prin care treceam. Era indispensabil să se caute și să se găsească altceva. Ceiace am și făcut.

Regele care se menține în mod voit la

generalități nu face nici o aluzie la marile număr de fapte precise, prezente încă în toate amintirile, îndeosebi la conspirația gardiștilor de fier, cari dacă ar fi fost lăsați liberi să continue propaganda lor, erau pe cale să pună țara în gravă primejdie. D. Armand Călinescu, președintele consiliului de miniștri cu care am avut chiar azi cinstea să mă întretin îndelung — a făcut în această privință relevații impresionante, asupra cărora voi stăruir într-un articol viitor.

UN COLABORATOR DE ABSOLUTĂ INCREDERE: D. ARMAND CALINESCU

— „Am găsit în el, un colaborator în care am deplină și absolută încredere. Și apoi — adaugă Suveranul — este o plăcere pentru Mine să lucrez cu un om de vârsta Mea. Ne înțelegem perfect, pentru că vorbim aceeași limbă.

Convorbiri asupra problemelor de politică externe

Urmează apoi o lungă convorbire asupra politicii externe. Făcând un larg tur al orizontului european, trecem în revistă fiecare țară mai ales cele ale căror acțiuni sunt cele mai însemnate în ceasul de față. Ceiace mă izbește în primul rând la Suveran, este întinderea și precizia cunoștințelor sale excelente siguranța informațiilor Sale. Este ținut zilnic la curent cu tot, chiar cu faptele mărunte care au adesea mai multă importanță decât s'ar crede. Claritatea de spirit, obiectivitatea intuiției psihologice, înțelegere desăvârșită a oamenilor și a lucrurilor, acestea — sunt calitățile

pe care le aduce în cercetarea chestiunilor diplomatice.

Trimisul special al marele săptămânal francez, rezumă în ultimul capitol ideile ce-și fac despre situația internațională actuală conducătorii români, cari sub controlul și autoritatea Suveranului lor, în plină comuniune de spirit și suflet conduc cu multă prudență și cunoștință politica țării. Pasagiul final, cu interesante concluzii cu privire la problemele de politică externă și la acțiunile de diplomatie ale României, la vom publica în numărul nostru de mâine).

Dacă furtuna ar izbucni, cârmaciul e bun!

D. Raymond Recouly își termină astfel impresiile culese din convorbirea avută cu M. S. Regele Carol II, Suveranul României:

„SE AFLĂ ACI UN ȘEF TOTDEAUNA PRUDENT ȘI CURAJOS PENTRU A LUA PE LOC HOTĂRIRILE NECE-

SARE. ȚARA ȘI-A PUS INCREDEREA ÎN EL. EA ȘTIE CĂ CHIAR DACĂ TIMPURILE S'AR ÎNASPRI, DACĂ FURTUNA AR IZBUCNI, CÂRMACIUL ESTE BUN, CĂT SE POATE DE BUN

Straja țării — întărirea valorilor morale ale poporului

— Care a fost Sire — spun eu — idealul ce V-a călăuzit într-una din creațiile Voastre cele mai originale, aceea a Străzii Țării, care este, pe cale să dobândească aci — și mărturiile sunt multiple — o prodigioasă desvoltare? Streinătatea, în special Franța, își dă seama destul de necomplet de această operă al cărei caracter esențial îi scapă.

— „Știu, răspunde Regele — organizația Străzii Țării este comparată prea adesea cu una sau alta din organizațiile marilor țări vecine cu țara noastră, pe câtă vreme ea se deosebește cu totul și în principiu și în consecințele ei, de acele organizații nu am căutat să imităm și să copiem pe nimeni. Sunt convins în ce mă privește, ca ceea ce se potrivește unui popor, nu este făcut în mod necesar pentru un altul. Ași spune chiar contrariul.

Am purtat, am nutrit multă vreme în

mine acest proiect, de îndată ce împrejurările mi-au îngăduit m'am consacrat realizării lui. Ceea ce am voit mai presus, a fost întărirea calităților valorilor morale ale poporului meu, care în proporția de 50 la sută este o națiune de țărani. A înalța pe oameni deasupra preocupărilor materiale, a da un sens, o îndrumare existenței lor a îmbogăți și a înfrumuseța traiul lor de toate zilele, a-i învăța ordinea, regula — acesta este scopul urmărit. Am început cu începutul, cu copiii.”

„Fundațiile Regale”

Grija Regelui pe care o poartă masei țărănești, interesul pe care-L poartă sănătății morale a națiunii, se vădesc deasemeni într-o altă operă ce-L este scumpă: „Fundațiile Regale.” Este foarte interesant în orice caz, ca un Suveran, un șef de națiune într-o epocă în care chestiunile materiale absurd aproape pretu-

250 ani dela nașterea lui Montesquieu

După lupta dela Alerstaedt, Napoleon a vizitat Sans-Souci, unde Frederic cel Mare, regele filozof al Prusiei și-a trăit ultimele zile, meditănd și scormind tainele vieții.

Napoleon a găsit la Sans-Souci, o liniște impresionantă, toate lucrurile dormeau incremenite, pe locul unde le lăsase regele.

Împăratul, Cuceritorul lumii, care îngenunchiase aproape întreaga Europă, n'a atins nici un obiect, n'a profanat cu nici un gest religiozitatea acestei țări.

Menomal, secretarul său particular, a găsit pe o măsuță o carte deschisă îmbrăcată în mătase roșie. Era celebra lucrare a lui Montesquieu — „Considerațiuni asupra grandorii și decadentei romane” — Cartea era plină la fiecare pagină de însemnările Marelui Frederic. Ea a fost tipărită mai târziu de o editură franceză, cu toată însemnările de pe margine.

Au trecut de atunci două secole, dar citind această lucrare însoțită de toate comentariile ai impresia că a fost scrisă astăzi. Problemele dezbătute în această lucrare sunt dureros de actuale, cum o dovedesc următoarele citate:

„Tacit spune despre Caligula, că n'a existat niciodată un sclav mai desăvârșit și un stăpân mai fără inimă. Iată două însușiri sufletești care sunt strâns legate.” Iar Frederic adaugă pe marginea paginii:

„Cei slabi când ajung în situații mai mari decât le-ar merita, sunt orbiti de propria lor strălucire, sunt plini de servitute cu cei mari și neindurați cu cei mici.”

Despre triumviratul Cesar, Crassus și Pompeu din 66 Montesquieu spune citându-l pe Plutarh — că nu animozitățile din tre ei au pierdut republica ci alianța lor. Iar regele Prusiei adaugă:

„Este periculos să legi prietenie cu cineva, numai pentru a servi un interes comun. În clipa în care acest interes dispăre apar trădările periculoase.”

M. M.

BIBLIOGRAFIE

C. Dăicoviciu: Sarmizegetuza

Dr. prof. C. Dăicoviciu dela Universitatea din Cluj, fiu de învățător bănățean, o recunoscută autoritate în știința arheologiei, cu merite speciale în cercetările și descoperirile ce le-a făcut la Sarmizegetuza (Ulpiu Traiana), — publică sub acest titlu — **Sarmizegetuza** — Ulpiu Traiana — o broșură ghid; cu foarte instructive și practice lamuriri și îndrumări pentru vizitatori. După o mică introducere, prezintă o succintă privire istorică: așezarea, — întemeierea, — numele orașului și problema cetății lui Decebal, planul orașului, zidurile, populația, conducerea orașului, viața religioasă, rolul politic și viața socială, monumente și artă, primejdia marcomană, ultimele decenii de viață, căderea orașului sub stăpânire barbară, părăsirea orașului și căderea lui în ruină, satul Grădiște. Urmează capitolul II despre săpăturile arheologice, cercetările din trecut și descoperirile recente: topografia Sarmizegetuzei, zidul orașului, Palatul Augustalilor, forul, amfiteatrul, mausoleul familiei Aurelia. Cei de al treilea capitol tratează despre muzeu. Stilul foarte clar și atrăgător, tehnica desăvârșită, sunt 53 de figuri și 3 planșe. Prețul 40 lei. Tiparul: Tipografia națională s. a. Cluj 1939

AERUL MATERIE PRIMĂ

Aerul care ne înconjoară și pe care plantele și animalele îl aspiră este din ce în ce mai utilizat și în industrie. Mai ales gazele, așa numite nobile, cari intră în compoziția aerului și-au cucerit în tehnică un rol important. Nu amintim oxigenul și hidrogenul, principalele componente, ci Argonul, xenonul, criptonul Emanationul și heliumul.

Heliumul atât de căutat pentru umplerea dirijabilelor, a fost descoperit la 1868 (greutate atomică 4,00) ocupă locul al 2-lea în scara celor 92 elemente cunoscute în chimie. (Hidrogenul ocupă locul 1 greutate atomică 1,09 locul 92 îl ocupă uranul element radiactiv greutate atomică 238,14; descoperit 1789).

Argonul descoperit 1895 greutate atomică 39,94 ocupă locul 18, constituie cca a milioana parte din aer. Se întrebunțează pentru umplerea heeurilor, fiind rău conducător de căldură și facilitând o lumină puternică. Criptonul, are aceeași întrebunțare, fiind gazul care umple heeurile cu acelaș nume, e chiar mai rar decât Argonul greutatea atomică 83,7 a fost descoperit în 1898 și ocupă locul al 36-lea în scara elementelor. Xenonul e mai greu, greutatea atomică 131,3 ocupă locul 54 și constituie a 10 milioana parte din aer. Neonul este cunoscut de toată lumea, este gazul care umple reclamele luminoase cari poartă acelaș nume, descoperit în 1898, are

greutatea atomică 20,18 și ocupă locul 10 în scara elementelor compuse de marile chimist rus Dimitri Mendeleeff în anul 1869. Ar părea de necrezut, dar elementele de bază ale întregului Univers sunt numai în număr de 92, criteriul de clasificare fiind greutatea atomului.

Emanationul este al 5-lea gaz nobil, descoperit în 1900 cu o greutate atomică care întrece și pe cea a cărbunelui și a aurului, un atom cântărind 220—220 este foarte radioactiv, deocamdată o podoabă de laborator, căruia încă nu i-a dat nici o întrebunțare practică probabil în medicină va găsi o întrebunțare demnă, de raritatea și valoarea sa.

Nu trebuie trecute cu vederea milioanele de tone de Azot (nitrogen) cari se extrag anual din atmosferă, apoi cantitățile enorme de oxigen și hidrogen pe care industria îi utilizează zilnic, luându-i direct din aerul înconjurător.

Suntem înconjuțați și respirăm elemente, a căror valoare întrece de multe ori pe cea a aurului de 10.000 ori (Emanation) fără ca să bănuim. O nouă industrie, cea a prelucrării aerului ia un avânt nebănuit utilizându-se din ce în ce mai mult componenții aerului.

R. G.

Scolile Serviciului Social al Tineretului din Ținutul Timiș

Timișoara, 28. — Pentru unitatea de doctrină și metodă în aplicarea Serviciului Social al tineretului, se creiază școli menite să inițeze tineretul care urmează a împlini munca pentru ridicarea culturală a țării și să formeze personalitatea conducătorilor lui.

Școlile Serviciului Social sunt școli de educație prin acțiune pentru a forma deprinderi: au caracter practic, formând comunități de muncă pe teren: sunt și școli de trezire a conștiinței datoriei pentru apărarea patrimoniului național.

Regimul din școli este cel de tabără. Se creiază trei categorii de școli: Școli pregătitoare pentru tineretul Serviciului Social.

Școli pentru conducătorii Serviciului Social.

Școala Normală Superioară a Serviciului Social.

Școlile Pregătitoare. Admiterea în școli se face pe baza unui examen medical și de aptitudini. La nevoie se pot forma categorii după gradul de sănătate și rezistență, cu un program și regim adecuat.

Convocarea consiliului pedagogic al Ținutului Timiș

Timișoara, 28. — Pe ziua de 2 August, orele 10 dimineața, a fost convocat, la rezidența regală a Ținutului Timiș, consiliul pedagogic al Ținutului.

Acest consiliu funcționează în virtutea noii legi a învățământului primar. La data de mai sus, consiliul se va constitui și va lua măsuri pentru desăvârșirea lucrărilor prevăzute în lege, sub raportul instrucției și al clădirilor de școli, acolo unde lipsesc.

Convocarea consiliului pedagogic s'a făcut de d. dr. Gheorghe Ciupe, secretar general al Ținutului Timiș, care va prezida ședința de constituire.

Mica publicitate

PROFESOARA DIPLOMATĂ prepară în ore particulare limba germană, engleză, franceză, latină, greacă și română, deasemenea și stenografia română și germană. Circ. III, Bulev. Carol I. No. 7, etaj II, ușa 9.

Școlile funcționează după trebuință, întreg anul sau numai în anumite anotimpuri, potrivit cu posibilitățile de a face aplicații în sat.

La terminarea școlii tânărl depune un examen. Examenul îi dă dreptul de a fi încadrat în echipele de lucru la sate. Cei cari se disting, vor putea fi cu simțământul lor, opriți în școală, pentru educația și pregătirea noilor serii.

Cei cari, din neglijență sau reavoință, nu vor obține calificarea cerută, repetă cursul, și pot fi mutați disciplinar la altă școală, fără a li se socoti timpul petrecut ca timp întrebunțat pentru Serviciul Social.

Programa analitică cuprinde:

Disciplina și igiena practică, ca temel al vieții de tabără și programului de acțiune;

Technica muncii culturale și tehnica cercetărilor monografice;

Pedagogia și etica muncii culturale: echipierul, satul, căminul cultural, metode și sisteme de lucru;

Doctrina muncii sociale în străinătate și la noi;

Probleme de politică națională, generală și locală (problemele vieții românești).

Orarul este potrivit programului de muncă al regiunii fiind împărțit astfel: înainte de amiază activitatea pe teren, după amiază cursuri și recreație organizată, iar seara reuniuni, discuții, comentarii, serbări. Două după amiezi pe săptămână se lasă libere pentru activitate personală.

Școlile Serviciului Social din Ținutul Timiș:

Absolvenții și absolventele cari își împlinesc stagiul obligator, vor fi repartizați în următoarele localități unde s'au făcut amenajările necesare funcționării cursurilor.

1. Deva jud. Hunedoara la Școala Normală.

2. Ciocova jud. Timiș-Torontal la Gimnaziu.

3. Caransebeș jud. Severin la Liceul T. Doda.

4. Petriș jud. Arad în Castelul Domeniilor.

La fiecare din aceste școli, sunt repartizați numai bărbați. Fetele sunt concentrate la Târgu-Mureș. În țara întreagă sunt în total 18 școli pentru bărbați și 13 școli pentru femei, fiecare școală având un efectiv de aproximativ 120 de persoane.

MEMENTO TIMIȘOREAN

Calendar

VINERI 28 IULIE

Ortodox: Sfinții Apostoli și Diaconi Petru și Pavel, Nicanor, Timoleon și Parmen.

Catolic: Sfântul Inocențiu.

Farmacile de serviciu: Circ. I: Götfr. Piața Brătianu. — Circ. II: R. Jahner, Ștefan cel Mare 3. — Circ. III: Maria, Bulev. Carol 4. — Circ. IV: Steaua, Piața Drăgănești, lina 4. — Circ. V: Kőváry-Chioceanu. — Fratelia: Panajoth. — Freidorf: Eremita.

Spectacole

Concertul tenorului Paul Mazilu: La Piața Culturală, ora 21. Program din U. Giorghidano, Flotow, Donizetti, A. Ponchielli, Puccini, G. Paisiello, Schubert, Leoncavallo, Dima, Brediceanu, Brăiloiu, Montia etc.

PROGRAMUL CINEMATOGRAFELOR:

Capitol: „Sânge de cazac” Akim Tamiroff și Francis Farmer.

Scala: „Parada vedetelor”, film-revizită. Corso (fost Rivoli): „Ultimatum”, film francez cu Erich von Stroheim și Dita Parlo.

Apollo: „Ramountcho, fiul păcatului”, film francez cu Louis Jouvet, Madeline Ozeray și Francoise Rosay.

Radio

VINERI 28 IULIE

Radio-România, Radio-București, Radio-Experimental. Ora 7: Gimnastică ritmică. Concert de dimineață (discuri). Sfatul pentru gospodine. Ora 12: Muzică variată (discuri). Ora 13: Ora, Sport, Sfatul medicale, Cota Dunării și a barei Sulina. Ora 13.08: Concert de prânz. — Orchestra de salon Radio, dirij. de Constantin Bobescu: Joc de apă de Busch; Cântec de leagăn de Firmi; Chaconne de Durand; Două valsuri vienez de Gärtner; Andante con moto de Schubert. Ora 13.45: Spectacole. Ora 13.55: Continuarea concertului: Humoresca de Levine; Odă lui Terpsichoro de Taeyeb; Paravanul japonez de Ketelbey. Ora 14.10: Radio-jurnal. Ora 14.30: Continuarea concertului Orchestrei de salon Radio. Dela „A la Z” — potpuriu de Geiger; Potpuriu din opereta „Eva” de Lehar. Ora 15.10: Actualități. Ora 19: Ora, Mersul vremii. Ora 19.02: Viața literară și artistică în Germania. Ora 19.17: Lieduri și arii germane (discuri). Ora 20: Prof. Nicolae Iorga: De ce are nevoie o națiune. Ora 20.15: Valsuri și poloneze de Chopin (discuri). Ora 20.45 Dansuri dela diferite popoare (discuri): Două dansuri englezești de Quilter; Poloneza No. 2 de Liszt (Orch. Operii din Berlin, dirij. de Leo Blech); Viena vechi-valsuri de Lanner; Dans slav No. 1 de Dvorak (Orch. Covent Garden, dirij. de Malcolm Sargent); Mazurca de Glazunov (orch. simf. dirij. de Goos, sens); Dans spaniol de De Falla (orch. simf. dirij. de Piero Coppola); Gopak de Mussorgsky (orch. simf. din Londra, dirij. de Albert Coates). Ora 21.20: Seara de opera: „Walkyria”, dramă lirică în 3 acte de Richard-Wagner (discuri). Distribuția: Brünhilda — Frieda L. și Fl. Austral; Wotan — Friedrich Schorr; Siegmund — Walter Widdop; Sieglinde — Göta Ljungberg; Hunding — Howard Fry. Orchestra Operei de Stat din Berlin, dirij. de Leo Blech și Albert Coates. În Pauza I (21.50—22.05): Radio-jurnal (I); Sport. În Pauza II (22.45—23): Radio-jurnal (II). Ora Jurnal pentru străinătate în limba franceză, germană și italiană.

Mare asortiment de prima calitate în
Rame și Blondelle
cu prețuri reduse la firma
„A U R A”
Timișoara I, Str. Eminescu 5 (Casa Scherfer)

România este ferm hotărâtă să-și apere independența

„L'Ere Nouvelle despre cuvântarea dlui Armand Călinescu, președintele Consiliului

Paris, 28. — „Forța și hotărârea nu sunt privilegiul războinicilor”, — scrie Marți „L'Ere Nouvelle” cu privire la cuvântarea d-lui Armand Călinescu, președintele consiliului de miniștri al României, ținută în Parlament la 28 Iunie, apărută acum „in extenso” în limba franceză și distribuită în toate cercurile franceze.

„Ca și celelalte țări pacifice, observă „L'Ere Nouvelle”, România a înlăturat primejdiile și este ferm hotărâtă să apere la nevoie cu ultima energie și cu toate jertfele independența și integritatea sa și cu ele odată idealul care este acela al poporului său. Hotărârea României este de așa fel încât, după cum au declarat în repetate rânduri conducătorii acestui Stat, chiar dacă ar fi singură în această luptă, România se va împotrivi agresorului cu toate puterile ei.”

Dar România nu este singură, încheie ziarul, căci toate națiunile de bună credință și de bună voință, toate națiunile, cari, ca și România, nu vor avea nici o șovăire când ar fi vorba să-și apere independența și onoarea, sunt indisolubil unite.

Viata breslelor

Tăbăcarii și pantofarii bănățeni împotriva cartelării fabricilor de piele

Timișoara, 28. — Breasla patronilor din industria pielăriei, din ținutul nostru, și-a ținut aseară prima ședință de comitet sub președinția d-lui Romulus Julințau.

După ce s'a luat la cunoștință de înființarea următoarelor filiale: Jimboalea, Lipova, Lugoj, Caransebeș, Faget, Oravița, Reșița și Arad, s'a hotărât ca biroul central al breslei să procure întreg materialul necesar contabilității filialelor.

În continuare s'a discutat asupra situației create atât meseriașilor tăbăcari cât și pantofarii de către fabricile mari de piele în frunte cu „Dermata” din Cluj, cari, cartelându-se, au instituit un fel de monopol exclusiv pe toată cantitatea de pei brute.

În urma înființării acestui cartel, micii tăbăcari nu mai pot să-și procure peiele necesare decât prin biroul cartelului, anticipând cu 30 zile prețul peilor de care ar avea trebuință.

Situația tăbăcarilor este disperată. Deasemeni a maștrilor pantofarii cari la fel se văd ingenunchiați de fabricile de piele, mai ales că multe din ele se ocupă și cu fabricarea încălțăminte, cum este cazul cu „Dermata”. Maștri pantofarii văd o concurență distrugătoare în aceste întreprinderi.

După ce această situație a fost discutată sub toate aspectele, la propunerea dl. Vasile Oprea, s'a decis a se face un memoriu către Ministerul Muncii prin care să se protesteze contra cartelării fabricilor de piele, cari astfel, distrug două categorii de meseriași, pe tăbăcari și pe pantofarii. Prin acest memoriu se va cere zădărnicierea cartelului, iar pe-lea brută, cota civilă de 40%, să rămână liberă în comerț, ca fiecare tăbăcar să și-o poată procura direct dela măcelari ca și în trecut.

Atențiune!

Modele noi în cărucioare de copii

Mare asortiment în jucării, articole de voie și pt. tur și, la

Hermann Theil

Timișoara I, Str. Mercy No. 1.

Intre „drepturi istorice” și drepturi etnice

Revizionismul altora și opera noastră de dreptate socială

III.

În Banatul propriu zis, — după cum am arătat, — opera de dreptate socială înlăturată de către regimul românesc a avut proporțiile și întinderea pe care a impus-o condițiunile specifice ale repartiției proprietății agricole de aici. În adevăr înainte de ocupația turcească, — epoca chinezatelor valahe, a căror urme se mai găseau pe timpul dezastrului dela, mai apoi paralel cu aceasta, aceia a Corvineștilor, singurii apărători ai acestui colț de țară și singurii proprietari aici, aceia a lui Paul Chinezul, etc., — feudalismul nu a putut prinde rădăcini aici nici când, ca în restul Ungariei.

După 1917, din cauza politicii austriece de colonizare, formarea marelui proprietăți a întâmpinat de asemenea dificultăți. Proprietățile Csekonicii se întind în bună parte pe lacul unor bălți secate mai târziu de contele Mercy, iar celelalte mari proprietăți au fost cumpărate de către antecesorii proprietarilor găsiți aici la 1919 direct dela fiscul cameral, care le-a făcut vânzătoare fiindcă din cauza deselor inundații erau improprie colonizării.

Cu totul altfel se prezintă situația în părțile, unde maghiarii și-au exercitat neconținut preinsele lor „drepturi istorice” și deci aici și proporțiile opere de dreptate socială au fost mai mari.

Județul nababilor.

În județul Arad la 1919 am găsit numai puțin decât 429 de proprietăți agricole de peste 100 jughere. Dintre acestea 109 erau peste 500 jughere și anume 59 între 1000—3000 jughere, 24 peste 3000 jughere și numai 26 între 500—1000 jughere.

Județ cu o majoritate covârșitoare românească dintre acești 429 inși, deținând bogatul sol al județului, câți credeți, că au fost români?

Exact 17 inși, dacă cumva și acel Petru Novak dela Văsoaia nu va fi fost român, căci semnătura nu-l arată, care ar rotunji cifra la 18.

Nume istorice — drepturi istorice.

Mastodonul marelui proprietăți din județul Arad a fost contele Friderich Wenckheim, a cărui strămoși de sigur că au descălecat în aceste părți odată cu semănțele lui Arpad și deci avea „drepturi istorice” se dețină la Șebiş nu mai puțin decât 34.816 jughere, iar la Socodor o altă moșioară de 6888 jughere pământ de prima clasă.

Numai din ceiace s'a expropriat dela acest latifundiar au fost satisfăcuți în județul Arad peste 7000 îndreptățiți. În primul rând au fost improprietăriți „birișii” și servitorii săi agricoli, aproape sută la sută maghiari, căci cuvântul de ordine era, ca românul să nu poată trăi pe moșia nemeșului Ungur nici ca servitor.

Cine se agită „de dincolo”

Se știe, că propaganda revizionistă a fost susținută pentru scopurile pe cari le-am arătat, în primul rând de către marii proprietari din Ungaria. Acestora li s'a adăugat expropriații din statele „succesorale.”

Au fost găsiți și expropriați unii total, — absentistii și optanți, — la Pâncota moșia Principesei Maria Sulkovskoy 19.183 jughere, care mai deținea la Apatu încă 4790 jughere, iar la Besechin alte 5303 jughere.

După cum o arată și numele această latifundiară de sigur, că tot în baza unor drepturi istorice deținea în robie economică câteva mii de familii de țărani, cari au fost liberați, completându-li-se lotul vânzându-li-se lot tip de muncă din cele peste 30 mii jughere ce deținea.

O altă serie de latifundieri

La Săvârșin moșia contele Nadasdy, 10824 jugh. la Odvaș Coloman Konopi 11.327 jugh., la 14.824 jugh., la Slatina suc. lui I. Munk 11.327 jugh., la Conop Ioan Kinizsi 7424 jugh., la Ilteu Prințul Lichtenstein 5681 jugh., la Zărand baronul Leopold Edelstein 3106 jugh., la Aleuș arhiducele Iosif cu 3448, la Mișca tot el cu 11548 și la Năbab tot el cu 6802 jugh., la Zimbru contele Zelinsky cu 6700 jugh., și la Glogovaț tot acest conte, cu alte 6014 jugh., pământ de primul rang, la Văsoaia Petru Novak cu 3115 jugh., la Depera frații Iuliu și Iosif Török primul cu 4280 jugh., cel din urmă cu 3035 jugh., la Cil baronul Almásy Oliver cu 3149 jugh., iar la Ineu și Șicula baronul Solymosy cu 7540 jugh. în primul loc și 4398 jugh., în cel din urmă, la Curtioi Ioan Purgly cu 3737 jugh., și în sfârșit la Macia contele Károlyi cu 4889 jugh.

Câtă lume nevoiasă și subjugată economică a fost improprietărită pe aceste moșii nu mai e nevoie să arătăm.

Nemeșii fug de sărăcie

În jud. Hunedoara cu întindere aproape cât jud. Arad, de abea avea 210 moșii peste 100 jughere și numai 47 peste 500 jughere dintre cari 23 între 1000—3000 jughere și numai 6 peste 3000 jughere, iar între 500 și 1000 jughere 18 moșii.

Cum majoritatea acestor întinderi reprezintă locuri deluroase și păduri, evident, că opera de dreptate socială de aici nu a putut avea proporțiile din jud.

Taberile de Muncă pentru folosul obștesc

vor funcționa în continuare și în luna August în regiunea unde sunt tabere de premilitari se fixează prețuri maximale la articolele de primă necesitate

Mari lucrări în plasa Bozovici

Timișoara, 28. — În județul Timiș vor funcționa în continuare următoarele tabere M. F. O.:

În jud. Caraș, în plasa model Bozovici, la Rudăria, Prigor, Bozovici, Sopotul Nou, Gârbovăț, Dalboșeț, Borloveni-Vechi și Pătaș.

În jud. Hunedoara, la Simeria-Veche. În jud. Severin, la Jdăoara și Mărul.

În jud. Timiș-Torontal, la Alioș.

În jud. Arad, la Pilul.

Aceste tabere, au fost alese de acord cu Serviciul Social, după cum vedem, funcționează în special în jud. Caraș, deasemeni plasa Bozovici a fost aleasă pe întregul ținut, ca model, unde se va comenta o vie acțiune oficială sub auspiciile Serviciului Social.

Taberele sunt formate mai ales din premilitarii școlari și universitari din ținut.

Dispoziții pentru maximalizarea prețurilor

Deoarece, dată fiind aglomerația de premilitari cari vor trebui să fie hrăniți pe zonă și putându-se ca diferiți furnizori, în special brutarii și măcelari să ridice, în mod simțitor prețurile, s'au luat măsurile necesare pentru a preveni na acest neajuns.

Totodată se vor fixa prețuri maximale la toate articolele de primă necesitate.

In lumina cifrelor

Arad astfel că proprietățile și complexitățile de izlaze comunale a trebuit făcută din pământul Statului, acolo unde s'a putut face.

Tocmai pentru aceste motive se prezintă aici în întregime și în toată actualitatea ei problema moșilor, dintre cari o infim de mică parte au putut fi colonizați în jud. Arad, Timiș-Torontal și Bihor.

Moșii de munte de peste 3000 jughere.

Din cele 6 moșii de peste 3000 jughere la Demeuș Vasile Mera deținea 6715, la Lunca Alexandru Kiss 6490, la Lunca suc. Edeon Kovács 7932, la Zam suc. Dr. Mihai Csernovits 3236, la Livezeni suc. Consorții Iosif Lengyel 7812 iar la Vinerea Dr. Ioan Mihai din Orăștie 4213 jughere.

Acest ultim proprietar, mort în 1927, după ce și-a donat întreaga sa avere în scopuri culturale și religioase după o viață de acte filantropice, acest naționalist constructiv, — vezi fondul pentru creierea unui fond de pensii pentru ziaristi, acela pentru teatru, — înțelegând românește îndatoririle sale de mare proprietar, ni-a inspirat ideea de a adânci corelația dintre marea proprietate și analfabetism în comunele singuratice, unde aceasta anăsa asupra populației aservită economică.

Vom demonstra cu cifre, că robia economică însemna și aservire culturală, însemna în cultură și analfabetism, că țările latifundiare nu au dreptul să vorbească în urmele civilizației.

TRAIAN BRĂNESCU

Lucrările din plasa Bozovici.

La Rudăria: Vor fi continuate lucrările la Căminul Cultural început. Se va termina Stadionul. Canalizarea pârâului Cotovăț pe o lungime de 150 m. Construirea unui pod de piatră.

La Bănia: Continuarea Stadionului.

La Prigor: Colaborare la construirea dispensarului și a băii populare. Amenajarea poligonului și a stadionului.

Colaborare la construirea unui grajd Comunal și a unei săli de festivități. Repararea unui pod.

La Bozovici: Reconstruirea drumului din fața spitalului, pe o lungime de 350 m. Amenajarea unui stadion model. Colaborare la construirea unei băi populare. Repararea unui dig de 100 m. lungime.

La Șopotul-Nou: Canalizarea pârâului Gavojdia pe o lungime de 350 m. care amenință dărâmare bisericii și a mai multor case din sat.

La Șopotul-Vechiu: Regularea albiei pârâului Șopotul Vechiu pe o lungime de 2000 m. care trece prin mijlocul satului, pe care îl inundă la cele mai mici plo.

La Pătaș: Indiguirea apei Ciurezu pe o distanță de 200 m. și 17 lărgime. Curățirea albiei pârâului Pătaș.

La Borloveni-Vechi: Construirea a 100.000 cărămizi pentru Căminul Cultural.

GRANIȚĂ BOLNAVĂ

Timp de două decenii regimurile politice niste ne-au obișnuit cu politica struțului: dacă noi nu vedem primejdia, — și mai ales dacă nu o arătăm cu degetul, — ea nici nu există. Firește că împrejurările foarte adesea ne chemau la realitate, — și întotdeauna prin mijloace grozav de usturătoare, — însă imediat după trecerea acuității primejdiei ne aduceam aminte, sau ni-se aducea aminte, iarăși vechiul dicton că „Românul în veci nu piere!”, ne vărnam liniștiți capetele din nou în nisip, și mergeam mai departe, cu partea opusă capului înainte.

A fost intradepărtaș timpul suprem, ca să se inaugureze această nouă epocă de regenerare a vieții noastre de stat, această eră de deplină renaștere națională, în care trăim, și care în același timp este și o eră de trezire la realitate, mai mult chiar, de trăire deplină întru adevărurile realității noastre cotidiene.

Și poate că niciodată nu am avut mai mare nevoie de această menținere în cadrele stricte ale realității, ca azi. Trăim vremi de cataclismice prefaceri și dinspre pretutindeni ne sosesc amenințări în zgomot mare de glasuri. Dușmanii de jur împrejur își ancorează speranțe în pământul nostru, azi simple dorinți, ci mâne poate aspre lovituri cu mânuși de fier în porți, încercându-ne tăria zăvoarelor.

Spre vest, la noi aci, granița nu e un hotar firesc. Nici munte înalt nu împarte cerul, nici apă mare nu despică pământul. Ci de altfel nici nu există „hotare naturale”, decât eventual pentru a mărgini politic o țară, nu și etnic un popor. Pentru neamuri munții și apele nu constituie graniți. Crestele aproape de netrecut ale Carpaților nu au fost o piedică în calea descălcării românești pe versantul estic. Dimpotrivă, Carpații au servit drept pivot pentru încheierea deplină a poporului românesc până la marginile celor două pogorâșuri. Nici apele nu despart, ci leagă. Vechiul imperiu roman s'a încins ca un brâu în jurul Mediteranei, iar Marea Egee a fost punte, nu zăgaz, pentru extensiunea preastică a civilizației elene. Posesiunea malului drept al Dunării i-a îndemnat, imperativ, pe Romani să ocupe și malul stâng, dacic, și mai târziu aceiași Dunăre a călăuzit expansiunea otomană spre Europa Centrală.

Pentru a delimita granițele naturale între două neamuri trebuiesc luate în considerare alte criterii. Pe deoparte presiunea pe care în mod firesc și inevitabil o exercită spațiile mai dens populate asupra celor mai slab locuite și mai incomplet exploatate, pe de altă parte politica de expansiune inaugurată la răstimpuri de diverse state politice, au produs în cursul vremilor anumite penetrări, întrepuneri, formații insulare, o amplă și variată dantelare a granițelor dintre neamurile meșteș, chiar și acolo unde hotare geografice ar fi putut izola intrucâtva blocurile etnice, — (de exemplu Dunărea între blocul românesc și cel sârbesc și totuși avem pe malul drept, pe Valea Timocului și alurea sute de mii de români, iar dincoaci între Tisa și Mureș alte mii de sârbi) — și cu atât mai mult acolo, unde popoarele s'au întâlnit pe locuri deschise.

A trasa aci o limită etnică absolută este imposibil și deosebi geografii vremii noastre abandonând vechiul principiu al granițelor naturale, au introdus criteriul hotarelor convenționale, stabilite la linia unde presiunea reciprocă a celor două blocuri etnice se egalează, constituind un echilibru.

Desigur că aceste graniți convenționale nu pot avea un caracter definitiv, intrucât presiunile variază în ritmul creșterii sau scăderii populației din spațiile limitrofe și astfel nici echilibrul nu rămâne stabil. Spațiile cu populație mai robustă, mai prolifică, mai rațional organizată, își vor majora presiunea și vor deschide în mod fatal spărturi în spațiile blocului mai debil.

Tot pe linia unei graniți convenționale, de echilibru, a fost trasat și hotarul nostru politic dela vest. (La trasarea lui nu a putut fi de vre-un ajutor nici criteriul geografic, nici cel istoric. Din punct de vedere geografic hotarul vestic al pământului românesc este Tisa, ca limită spre vest a ultimelor anexe carpatice, iar din punct de vedere istoric, în celeace ne privește ca neam, recentele cercetări făcute pe baza

toponimiei au dovedit pentru veacurile IX—XIV existența unei mari populații românești cu mult dincolo, spre apus de Tisa, peste toată Pannonia, până la granițele fostei Austrie și în sus până aproape de crestele Carpaților Nordici).

Desigur că la stabilirea graniței de echilibru nu au mai fost luate în considerare împrejurările istorice, cari au creiat această linie demarcațională, cari au produs aci și nu în alt loc, mai la vest sau est, actualul echilibru. Ori, în special intrucât ne privește pe noi pe Bănățeni, aceste împrejurări sunt de-o capitală importanță, deoarece ele continuă să activeze permanent și astăzi, influențând în mod decisiv viitorul existenței noastre etnice în acest ținut geografic.

Fiindcă colonizările făcute de Austrieci în veacul al XVIII-lea, după cucerirea provinciei dela Turci, nu au influențat numai conformația etnografică a ținuturilor colonizate, ci au acționat hotărâtor și asupra dezvoltării întregii populații românești din Banat. Să nu uităm că mersul firesc evolutiv al poporului românesc aci a fost dela est spre vest, dela munte spre stepă, dela păstorit la agricultură. La sfârșitul erei turcești limita vestică a expansiunii românești era la Tisa, întreg teritoriul dintre Dunăre-Tisa-Mureș fiind locuit aproape exclusiv de români. Colonizările austriece au oprit în loc însă expansiunea și au împins înapoi spre est, — deci în sens absolut potrivit mersului firesc, — populația românească (sate întregi au fost mutate), micșorându-i astfel spațiul vital, și prin liziera formată de satele coloniștilor au pus zăgaz pentru timp îndelungat oricărei încercări de revenire la vechile tendințe de

lățire spre câmpie.

În stea propriu zisă elementul românesc s'a putut menține numai în formații insulare, iar blocul cel mare etnic rămas zăgazuit la marginea stepei, la ultimile clinuri ale regiunii de dealuri.

Desigur că atâta timp cât prin raționalizarea progresivă a exploatații pământului condițiile de trai au continuat să se amelioreze elementul românesc nu a încetat de a progresa. Când însă raționalizarea a ajuns la limită și deci ea nu mai putea produce un plus în condițiile de trai, (și în foarte multe regiuni bănățene raționalizarea producției a atins nivelul cel mai ridicat posibil în cadrele micii proprietăți individuale), a intervenit imediat stagnarea, iar aceasta atrage în mod constant regresul. Este o lege sociologică general recunoscută, că o populație care din anumite cauze nu mai poate progresa, nu stagnează, ci imediat regresează.

Astfel că una dintre cauzele psihologice depopulării satelor noastre românești trebuie căutată și în această zăgazuire a expansiunii spre vest, spre stepă, în acest zid de opreliște așezat încă în veacul al XVIII-lea în calea mersului firesc al populației românești spre pământurile mănoase din pustă. Și tocmai de acela pentru regenerarea etnică a ținutului nostru geografic este neapărată nevoie de a sprijini revenirea treptată a blocului românesc la pozițiile sa'e pierdute în cursul veacurilor XVIII și XIX, reușind astfel să dăm actualei noastre granițe politice de mal jos de Mureș, o forță de presiune cu mult superioară celeia exercitate de blocurile etnice vecine.

Ion Stoia-Udrea.

Mănăstirile din jud. Severin

Marea manifestație religioasă dela Izvorul „Miron“

Bănățeanul, pe lângă toate scăderile ce i-se atribuie, are și merite indiscutabile.

Atașamentul indisolubil față de tradițiile sale, între cari locul de frunte îl ocupă cele religioase și bisericesti, face parte din bunele însușiri.

Această din urmă caracteristică a sufletului bănățean s'a afirmat cu putere odată mai mult la praznicul Sf.-lui Prooroc Ilie, cu ocazia pelerinajului anual la mica mănăstire „Izvorul Miron“ din nordul județului Severin, regiune săracă în bunuri materiale, însă bogată în cele duhovnicești.

Câteva mii de pelerini, țărani, burgeji și intelectuali înfrățiți în aceeași credință au venit și în acest an să-și adape sufletele la izvorul cel neseecat al ortodoxiei noastre păstrătoare de Neam, ce izvoarește și azi, ca și cu multe veacuri înapoi de la Altarele sfintelor noastre biserici.

Au participat — înconjurați de fiii lor duhovnicești — peste 20 preoți din tractul Făgetului în frunte cu noul protopop pâr.

Populația Rusiei Sovietice în scădere

Recensământul ținut nu de mult în U. R. S. S. dovedește, prin însuși cifrele oficiale, că populația Rusiei este cu 10 milioane de suflete mai mică decât se credea și se anunța pe toate cărările, adică 180 milioane de locuitori. În 1937, când recensământul efectuat a dat rezultate pesimiste analoge, funcționarilor însărcinați cu facerea lui au fost înculpați de complot contrarevoluționar și „lichidați”. Stăpânii dela Moscova au ținut foarte mult să aibe o confirmare a teoriilor lor asupra influenței fericite a regimului asupra sporirii populației și au repetat operația sub un control mai vi-
repetat operația sub un control mai riguros. Rezultatul e cel pe care l-am vă-

Ioan Muntean numit curând spre bucuria clerului și poporului acestui tract de P. S. Sa pâr. episcop Vasile în acest post de mare răspundere, în care — date fiind alesele-l însușiri sufletești și intelectuale — va fi chemat la mari înfăptuiri pe teren religios și cultural. Au mai luat parte și doi preoți ardeleni și mult popor din afara eparhiei noastre.

S'a celebrat Sf. Liturghie și Sf. Maslu în imponente soboare. La Sf. Liturghie a pontificat pâr. protopop Muntean, care a ținut și predica solemnă, îndemnând pe credincioși să țină cu tărie la legea noastră strămoșească, care a patronat și patronează naționalismul făcător de minuni adevărate astăzi, sub înțeleapta și măreața domnie a M. Sale Regele Carol II.

Preoții cari nu au participat la cele două imponente soboare, au făcut rugăciuni pentru satisfacerea nevoilor spirituale individuale ale credincioșilor.

Căderea unui planor jugoslav în județul Caraș

Timișoara, 29. — În județul Caraș, la 5 Km. de comuna Cacova și 4 Km. de frontiera jugoslavă, un planor sârbesc dela secția de pilotaj Vârșet, a aterizat în mod forțat.

Pilotul, al cărui nume nu l-am putut afla, a scăpat teafăr. El a fost condus imediat la postul de jandarmi Cacova, care a anunțat aeroportul Timișoara despre cele întâmplate.

La fața locului, pentru facerea unei anchete, au plecat din localitate d-nii: căp. Matache, comandantul aeroportului și Pompiliu Iordan, maestru mecanic dela aeroport.

Asupra planorului nu avem alte amănunte decât că el poartă No. 8 și inițialele Y, U.

Cronica Lugojului

Putină petrecere...

În Parcul Gării, Parcul Piața Unirii și Parcul „Napoleon”, cântă zilnic muzica Regimentului 17 Infanterie, câte 2—3 ore succesiv. Pentru această frumoasă trudă precizează că a primit 150.000 lei. E o continuitate a vechii datini logojenești: mult cântec românesc. Ne găsim în matca specificului local, celebru odinioară. În Parcul din Piața Unirii, lipsesc însă scaunele pe care publicul s'ar putea odihni. Ar fi bine să se facă bănci împrejurul gardului viu și să se fixeze o taxă de un leu sau doi pentru ocuparea lor. S'ar acoperi o parte însemnată din cheltueli.

... ȘI PUȚIN NACAZ CU GLUMA

Străzile sunt măturate zilnic. Inșă, gunoii se aruncă în Timiș de pe podul de fier, peste mulțimea care se răcorește. Parcă ar fi cineva, care ar vrea să alunge goliciunile acestea ce se pârjolesc și se moale pe strandul din mijlocul orașului, spre hazul țărănilor cari le arată cu degetul:

— „Uite-o mă că-i baș în piele!”

CORUL „VIDU” LANCEZEȘTE

Deși numai câteva luni mai sunt până în ziua când acest cor împlinește un secol încheiat (s'a înjghebat în anul 1840), totuși conducerea lui nu se mișcă să comemoreze evenimentul acesta. Dela plecarea d-lui Filaret Barbu din fruntea acestui cor, am avut surprinderile neplăcute că faimosul cor bănățean, n'a fost în stare să-și dea concursul la manifestațiile culturale, cum au fost serbările „Astrei”.

Lucrurile trebuie privite cu toată seriozitatea. Nu-i exclus ca să se întâmple o schimbare radicală în sânul conducerii. Membrii corului își manifestă simpatia pentru dl. dr. Tiberiu Sevič, pe care îl doresc președinte.

Serviciul Social din județul Severin, continuă să activeze în ritm viu. sub conducerea dlui dr. Aurel E. Peteanu. Deocamdată, pe primul plan stă constituirea sfaturilor căminelor culturale sătești. S'au făcut toate pregătirile necesare pentru ca școlile de conducători de cămine culturale dela Caransebeș și Orșova, să funcționeze normal cu începere din 1 August. Se lucrează la expoziția cărții Serviciului Social în localitățile: Lugoj, Caransebeș și Orșova, sub conducerea dlui Grigore Bugarin, secretarul căminului cultural județean.

Comitetul școlar rural Jebel (Tim.-Tor.) Nr. 40/1939.

PUBLICAȚIE

Se aduce la cunoștință, că în ziua de 17 August 1939, ora 10, în localul Primăriei comunei Jebel (Timiș-Torontal) se va ține licitație publică pentru darea în întreprindere a lucrărilor de executat la noua școală și anume: lucrări de păământ, de zidărie și așezare, lucrări de dulgherie și tinichigiu, de tâmplărie și diverse.

Valoarea lucrărilor după deviz este de lei 919.830 lei.

Licitația se va ține în conformitate cu art. 88—110 din L. C. P. și cu normele publicate în Mon. Of. Nr. 127 din 4 Iunie 1931.

Planul, devizul și condițiile de licitație și caetul de sarcini se pot vedea la direcțiunea școlii în fiecare zi.

Toate persoanele, care vor lua parte la licitație, vor depune pe lângă oferta închisă și sigilată, o garanție de 5% din valoarea oferită. Oferta tip. conf. deviz. se trimite la cerere de directorul școlii.

Concurenții sunt obligați să prezinte — pe lângă oferta tip. — dovada că au capacitatea de a executa asemenea lucrări, precum și toate actele cerute de legi.

În caz că prima licitație va rămâne fără rezultat, a doua licitație se va ține în ziua de 24 August 1939, în același loc și la aceeași oră.

Jebel, la 23 Iulie 1939.

Președinte, L. Surlașiu

Secretar, A. Pițic

Dela breasla lucrătorilor ospătari

**Patronii nu respectă contrac'te de muncă
Reducerea salariilor și refuzul de-a plăti concediile**

Timișoara, 28. — Lucrătorii ospătari, mai exact, chelnării, sunt o categorie de oameni oropsiți. Din cauză că sunt mai mulți de câți trebuiesc, patronii își bat joc de ei.

Legile muncitorești pentru acești patroni, nu sunt niciodată respectate cum nu sunt nici contractele colective de muncă, deși acestea din urmă s'au încheiat și s'au semnat de ambele părți în urma unor lungi tratative și de multe ori, după ce au trecut și pe la comisia de arbitraj.

**SALARILE AU FOST REDUSE
CU 25%**

Iată cazul salariilor:

În contractul colectiv de muncă, se prevede că salariul unei chelnări angajată la restaurant este de 300 lei, plus mâncarea, plus remiza de 10% ce se încasează dela consumatori, iar la cei angajați la cafenele este de 560, plus remiza. Acest salariu este pentru o săptămână.

Astăzi iarnă, prin luna Februarie, când numărul chelnărilor șomeri era de 150 numai la Timișoara, patronii au redus în mod forțat salariile cu 25%. Ba unii n'au vrut să mai plătească nici un fel de salarii fixe, ci numai remiza de 10% după consumații și eventual să le dea mâncare.

Chelnării au protestat, dar numai atât. Au rămas pe loc, căci mai toți au de întreținut familiile grele.

SITUAȚIA LA ARAD

Situația arătată mai sus se menține și în prezent la unele localități din orașul nostru. La Arad însă, e și mai gravă. Astfel e cazul cu cafeneaua restaurant Dacia. În acest local chelnării sunt ținute să lucreze numai pentru remiza de 10%. Atât. Nici salariu fix, nici mâncare, deși în angajament toate acestea au fost prevăzute.

Trebue să mai adăugăm că la Arad lucrătorii ospătari nu au contract colectiv de muncă, iar în breslă abia zilele acestea s'au constituit, alegând ca președinte al filialei pe d. Iosif Puia.

Dacă se pot petrece asemenea lucruri, e, cum au arătat mai sus, din cauză că numărul chelnărilor este mai mare de cât au trebuință patronii de localități. Breasla Ținutului Timiș, cu două filiale, una la Arad și alta la Lugoj, numără peste 700 membri, din cari numai la Timișoara sunt 420 organizați, plus cei

neorganizați.

U amănunt interesant e că și în prezent sunt în orașul nostru peste 40 chelnări fără angajamente.

PLATA CONCEDIILOR

Un alt mare neajuns de care se plâng chelnării din localitate, este și acela că patronii, încălcând legea, refuză să le plătească concediile.

Prin breasla lor, chelnării s'au adresat camerei de muncă, care le-a răspuns printr-o adresă din care extragem cele ce urmează:

„Indemnizația de concediu a lucrătorilor ospătari se va calcula luându-se de bază pe lângă salariul fix săptămânal și beneficiile rezultate din aplicarea procentului de 10% asupra consumatorilor. În scopul calculării salariului, patronii vor aduna venitul total al lucrătorilor respectivi pe ultimele trei luni, care va fi împărțit cu 90, pentru a se obține media salariului zilnic, astfel, încât pe timpul concediului să i se plătească de atâtea ori acest salariu zilnic, câte zile de concediu are lucrătorul.”

Cum se vede din cele de mai sus, patronii sunt obligați a plăti chelnărilor ce pleacă în concedii, nu numai salariile fixe, dar să le calculeze și remiza de 10%.

Cu toate acestea ei nu se supun.

SE CER MĂSURI DRASTICE

Restaurantorii sunt oameni foarte avizi de câștiguri. Aceasta am văzut-o și din specula pe care o practică luând clienților prețurile cele mai exagerate.

Față de chelnări, cari sunt oameni, capi de familie, și cari trudesc din noaptea până în năapte, acești patroni n'au nici o milă.

Dar dacă așa ceva s'a putut în vremurile când cărciumarul era cel mai năbădăios agent electoral, nu credem să se mai poată și astăzi când regimul nou se străduiește din răspuțeri să întroneze dreptatea pentru toți.

Legile cari se fac pentru protejarea muncitorilor, nu sunt simple petece de hârtie. Ele poartă pecetia Regală și deci trebuiesc respectate.

În virtutea acestor considerațiuni, inspectoratul muncii are datoria de-a interveni cu toată energia, aplicând cele mai drastice măsuri contra acelor restaurantorii cari încalcă legile.

Ș T I R I

— D. căp. Matache, comandantul aeroperotului Timișoara, a plecat astăzi seară la București pentru a urgenta redeschiderea liniei aeriene Timișoara—București.

— O CONFERINȚA A PREFECTILOR DIN ȚINUTUL TIMIȘ. Pentru ziua de 2 August a fost convocată, la rezidența Ținutului Timiș, o conferință a prefectilor din Ținut. Prefecții vor prezenta la data de mai sus rapoarte scrise asupra stadiului în care se găsește lucrările ce se fac în cuprinsul județelor respective, din bugetul Ținutului.

— Darea în antrepriză a podului dela Stamura-Moravița. La frontiera româno-jugoslavă, imediat după gara Stamura-Moravița, există un pod care xrebuia reparat de mai mulți ani de zile, pentru ca circulația să se poată face pe acolo în bune condițiuni. Pentru darea în antrepriză a lucrărilor dela acest punct de frontieră, s'a fixat, la rezidența Ținutului Timiș, licitație publică pe data de 16 August a. c.

— CONFLICTUL DE MUNCĂ al lucrătorilor dela minele de aur ale Băncii Crișana din Arad, cu direcțiunea întreprinderilor, n'a fost încă aplanat. Arbi-

trajul, care trebuia să se țină ieri la Cluj, s'a amânat pentru 24 August a. c., deoarece reprezentanții minelor nu s'au prezentat. La cererea reprezentanților muncitorilor, la data de mai sus, comisia se va prezenta la fața locului pentru ținerea arbitrajului. Această comisie se va compune din: președinte: Vasile Coza magistrat dela Curtea de Apel din Cluj, membrii din partea lucrătorilor dnl.: Ilie Adam și Petru Mihăilă, iar supleant d. N. Resiga.

— CURSA ORAȘULUI ORAVIȚA NEMULȚUMEȘTE PE CETĂȚENI. Voci din public și-au manifestat nemulțumirea, cu privire la taxele ce le încasează proprietarul autobuzului care face curse la fiecare sosire și plecare de tren din Oravița, dela gară și până în oraș. Orice distanță al parcurge, și se cere acelaș tarif fix, de 13 și 15 lei, care depășește puțin normalul. Pentru a fi evitate aceste nemulțumiri, ar fi necesar ca respectivul patron să fixeze taxa de cursă, proporțional cu distanța.

**Citiți și răspândiți
ziarul „DACIA”**

TELEGRAME INTERNE

M. S. Regele a plecat într-o călătorie de odihnă

BUCUREȘTI, 28. (SIR). — MAREȘALATUL CURȚII REGALE FACE CUNOSCUT URMĂTOARELE:

LA 28 IULIE, ORA 13, D. GENERAL EDVIN CRAIOVEANU, CONTROLOR GENERAL DE STAT, A DEPUȘ LEGIUITUL JURAMANT ÎN FAȚA M. S. REGELEI CAROL ȘI ÎN PREZENȚA D-LUI ARMAND CALINESCU, PREȘEDINTELE CONSILIULUI DE MINISTRI.

ÎN ACEIAȘI ZI, LA ORELE 21, M. S. REGELE S'A ÎMBARCAT PE YAHTUL REGAL „LUCEAFARUL” PLECAD ÎNTR'O CALĂTORIE DE ODIHNĂ.

Ședința Delegației Economice a guvernului

Importante hotărâri luate cu privire la valorificarea grâului

București, 28. (SIR) Aseară la 18.30 s'a ținut la ministerul economiei naționale ședința delegației economice a guvernului, sub președinția dlui Armand Călinescu, președintele consiliului de miniștri. Au luat parte toți miniștrii departamentelor economice. Delegația a luat în discuție noule măsuri pentru valorificarea grâului propuse de dl. I. Bujoiu ministrul Economiei Naționale. S'a aprobat ca limită inferioară a calității grâului ce poate fi cumpărat de Stat, să se fixeze la 70 kg. greutate hectolitrică, plus 3 la sută corpuri streine. După ce se va cunoaște situațiunea exactă a calității grâului pe țară, se va aviza, dacă va fi nevoie, să fie valorificat și grâul sub 70 kg. greutate

hectolitrică.

Deasemeni în legătură cu chestiunea grâului delegația a examinat situația officilor județene de valorificare a grâului și a aprobat sumele necesare, pentru plata cheltuielilor de funcționare a acestora.

Delegația a continuat apoi discuția cu privire la dezvoltarea agriculturii și a hotărât să se ia măsuri urgente pentru cumpărarea mașinilor agricole. Aceste cumpărături vor fi plătite din suma de un miliard lei, fixată în acest scop de către delegația economică în ședința trecută.

S'a mai hotărât apoi participarea României ca și mai înainte la târgul Internațional care se va ține la Bari.

Lucrările de atribuire a catedrelor au luat sfârșit

București, 28. (SIR). — Ieri s'au terminat lucrările de atribuire a catedrelor vacante din învățământul secundar și normal. Au fost repartizate catedre în total la 95 candidați și 35 candidate.

La unele specialități, tablourile de capacitate au fost epuizate. La specialita-

tea de partea științifică pentru rete nu s'au atribuit catedrele vacante, din lipsă de candidate. În schimb la specialitățile „lucru de mână” și „gospodărie” au rămas câteva sute de candidate fără catedră.

Negocierile româno-ungare au început la Sinaia

București, 28. (SIR). — Ieri au început la Sinaia negocierile cu delegația ungară, pentru încheierea unui acord de schimburi și plăți cu Ungaria. În vederea acestor negocieri, membrii delegației române au avut o consfătuire, prezdată de d. ministru I. Bujoiu, care a făcut o amănunțită expunere a situației, dând la urmă instrucțiunile necesare.

București, 28. (SIR). — D. Victor Bădulescu, președintele delegației române, care a dus tratativele dela Londra, pentru încheierea convenției româno-ungare, a fost primit ieri de d. I. Bujoiu, ministrul Economiei Naționale.

D. V. Bădulescu a expus rezultatul negocierilor și condițiile de repartizare a creditului de 5 milioane 612.300 lire sterline, acordat României de către Anglia.

9 milioane și jumătate pentru școli, biserici și case culturale în Clisură

Timișoara, 28. — Se știe că la ministerul de agricultură și domenii există un fond al fostului regiment de graniță româno-sărb.

Ministerul a aprobat ca 9 mil. și jumătate lei din acest fond să fie efectuate pentru clădiri de școli, biserici și case culturale în comunele bănățene de pe valea Dunării.

Lucrările proiectate a fi desăvârșite din acest fond, încep încă în vara acestui an.

Moartea lui Ambroise Vollard

Din Paris ne vine știrea, că Ambroise Vollard, foarte cunoscut negustor de tablouri și colecționar de opere de artă, a murit într'un accident de automobil, la vârsta de 72 de ani. Dispăruțul a jucat un rol important în viața artistică a ultimelor decenii, ca sprijinitor și prieten al pictorilor impresionisti și post-impresionisti. Memoriile sale, apărute nu de mult, au produs senzație.

CAPITOL

Incepând de Vineri

Marele film senzațional cu simțuri înăbușite, izbucniri vulcanice și vieți strivite

Sânge de Cazac

Cel mai aprig conflict dintre inimă și datoria ou:

AKIM TAMIROFF și frumoasa actriță FRANCES FARMER
Complectare! URȘI POLARI (tehnicolor) și PORȚIRETE DIN PORTUGALIA

Cum va putea fi înviorată, într'adevăr, viața economică a Aradului

Câteva concluziuni cari se impun după o examinare atentă a situației geografice a orașului de pe malul drept al Murășului

Arad, 28. — Anunțând — cu rezervele cuvenite — conferința d-lor Armand Călinescu, Mițu Constantinescu și I. Bujoiu ce urmează să se țină la Arad, cu scopul de a studia și examina mijloacele prin care viața, îndeosebi cea economică, a orașului, ar putea fi înviorată, — am arătat o parte din cauzele cari au determinat și au contribuit la crearea situației de azi. Acele cauze, fiscalitatea excesivă și greutatea întreprinderilor de a ajunge la materiile prime importate din străinătate, pot obveni în oricare oraș, fără a produce ravagiile înregistrate aici. Faptul, deci, dovedește că cercurile economice cari susțin cele de mai sus, nu au examinat în de ajuns de temeinic situația și nu au studiat mai profund situația Aradului pentru a găsi cauzele adevărate ușor.

Intr'adevăr, luând o hartă în mână și examinând situația Aradului, vom observa în primul rând — făcând abstracție de granița dinspre Ungaria — că toate căile de comunicație cari duc de la munte la șes, fie că ele sunt șosele naționale, județene, sau căi ferate, — trec prin orașul nostru. Trecerea aceasta, îi dă un caracter de gară de transit, ceiace până la unirea de acum 20 ani a și fost. Aradul a fost orașul unde s'au întâlnit și s'au schimbat produsele Munților Apuseni, cu produsele din câmpia Tisei. Românii din răsăritul județului Arad și din județele învecinate veneau în lungi șire de căruțe încărcate cu lemnărie, care lua drumul pusteii ungurești, ei înapoindu-se cu căruțele și carele încărcate de cereale și produse specifice șesului. Din cauza acestor schimburi intense, târgurile de țară — iarmarocele — sezoniere ale Aradului țineau câte o săptămână, ele fiind vestite în întreg imperiul austro-ungar. Tot sub intensitatea acestor schimburi, târgurile săptămânale ale Aradului — de Marțea și de Vinerea — aveau o importanță colosală pentru întreaga populație din regiunea învecinată, — fie că ea era de munte, fie că era de câmpie.

Din schimburile aceste, de o valoare impresionantă chiar pentru timpurile

noastre obișnuite cele mai fantastice recorduri în orice materie, a trăit Aradul. Orașul acesta, situat pe malul drept al Murășului a trăit din comerț, din vânzarea produselor fabricate, atât locuitorilor dela munte cât și „sălaşurilor ce se întind din hotarul său până în buza Seghedinului, pe întreaga câmpie a Tisei. Deci, Aradul nu a fost un oraș industrial ci unul comercial. Este, prin urmare, zadarnică văicăreală de azi pentru plecarea întreprinderilor industriale, cari niciodată n'au dus traiu bun cu Aradul.

Intreg schimbul schițat de noi în cele de mai sus, a fost brusc sistat prin tragerea graniței pe unde a fost trasă; graniță ce a tăiat o regiune care formază un tot organic, în două jumătăți, omorându-le, aproape, pe amândouă. Căci să nu ne facem iluzii. Regiunea dela granița dinspre Ungaria până la Tisa, tânjește mai mult decât regiunea de dincoace, pentru că noi avem aici și șes și munte, pe când dincolo e numai un șes nefârșit, lipsit complet de produse lemnoase ce și le procurau din pădurile noastre. Dar din întreaga situație actuală, suferă Aradul pentru că pe pietele sale nu se mai întâlnesc produsele cari în trecut i-au adus bogăția.

Sunt deci zadarnice orice încercări pentru redresarea în mod artificial a vieții sale, că atâta timp cât nu i se va reda rolul de oraș de tranzit între câmpia Tisei și restul Ardealului, Aradul va da mereu înapoi. Deci pentru ca Aradul să aibă iarăși rolul și viața ce a avut-o în trecut, nu exista decât o singură soluție: mutarea graniței la Tisa. În felul acesta hinterlandul Aradului ar fi complet el întinzându-se dela Tisa la Carpați, într'un tot armonios din toate punctele de vedere.

Lucrul acesta, care mai curând sau mai târziu tot se va întâmpla, îl poate stabili oricine, luând în mână o hartă a Europei Centrale... Il poate stabili, pentru că e o situație firească, sesizată admirabil de moșii din Munții Apuseni

— Când să deschide granița câtă Macău?... a. m.

Din viața angajaților dela I. E. T

Banca cooperativă a funcționarilor și angajaților

Timișoara, 28. Din inițiativa unor inimoși angajați ai Uzinei Electrice, a luat ființă societatea cooperativă „Banca Populară a Angajaților U. Z. E. T.", la 25 August 1934, al cărei nume s'a transformat astăzi în „Banca cooperativă a funcționarilor și angajaților dela I. E. T."

Scopul inițial al acestei cooperative a fost de a îmbunătăți starea materială a angajaților asociați. Urmărind acest scop, conducerea cooperativei a acordat angajaților dela I. E. T. împrumuturi de consumație, pentru a putea face față scumpirii vieții, ferindu-i să contracteze datorii pe piață.

Tendența a fost, însă, de a reduce aceste împrumuturi de consumație și de a îndemna pe asociați să se împrumute numai atunci, când aceasta le poate aduce un beneficiu, căci altfel împrumutul nu este decât o povară în plus ținând seamă de acest considerent, consiliul de administrație al cooperativei a acordat de preferință împrumuturi cu scop de investiție, pentru cumpărări de loturi și de case, pentru reparații, măriri și îmbunătățiri de construcții, apoi pentru înghesbări de gospodării, ajutând pe asociați să-și forzeze venituri și să-și organizeze gospodăriile astfel, încât să nu fie nevoiți a cumpăra de pe piață articolele de primă necesitate.

Sănătoșele principii ale conducerii coo-

perativei au dus la rezultate practice multumitoare. Un însemnat număr din asociați s'au văzut cu locuințe noi și gospodării admirabil organizate, în urma ajutorului primit dela bancă.

Dar pe lângă împrumuturile de cari am amintit mai sus, asociații au mai fost ajutați pentru tratament medical, cazuri de deces, taxe școlare, căsătorii, concentrări, etc.

Pentru a veni și mai mult în ajutorul asociaților cari doresc să-și ridice case, banca cooperativă a hotărât să cumpere un teren viran al orașului, pe care să clădească un număr de case familiare, cu câte una și două camere, pe cari asociații să le amortizeze în rate lunare de câte 1000 și 1500 lei.

În acest chip, banca contribuie în mod real la ușurarea posibilităților de trai și la sporirea forțelor de muncă ale angajaților.

Dar ce-i mai mult, întărește din zi în zi mai mult, mica burghezie românească, a cărei menire este să disloce în timp elementul minoritar, coplesitor ca număr în acest punct al graniței de Vest.

Vom urmări, în numerile viitoare, alte aspecte ale vieții extra-profesionale ale angajaților dela I. E. T., o instituție model, al cărei exemplu înălțător ar trebui urmat și de alte întreprinderi similare.

SPORT

Programul galei de box dela Arena Electrica

Cheo Morejon

Timișoara, 28. — Amatoriul pugilismului vor avea ocazie Sâmbătă seară să asiste la un adevărat regal, care se va desfășura pe Arena Electrica, cu începere dela ora nouă.

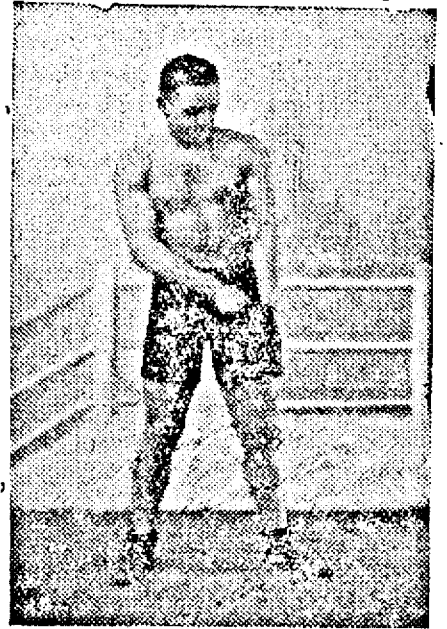
Organizatorii au depus toate diligențele ca programul să satisfacă toate exigențele, lucru care de altfel nu le-a fost greu, căci matchul vedetă pune în ring părechea Cheo Morejon, campionul Statului Cuba și Moși Spacov, unul dintre cei mai iluștri boxeurii pe cari i-a produs pugilismul românesc.

Programul este completat cu întâlniri între cei mai buni amatori din Timișoara și anume:

Cnezevici (Ilsa)—Champiel (Camt).
Matei (Ilsa)—Vetesi (Camt).
Menzer (Ilsa)—Vasilescu (Camt).
Istrate (CFR)—Basch (Camt).
Bercea (CFR)—Toth (Camt).
Melinescu (Turda Buc.)—Gilițe.

Gala se va încheia cu matchul profesionist, în cadrele categoriei grele, între Cheo Morejon—Moși Spacov care se va disputa în zece reprize.

Se aduce la cunoștința publicului, că direcțiunea tramwayelor a aprobat ca biletele să fie valabile și la întoarcere.

Moși Spacov

Pregătiri pentru noul sezon

Timișoara, 28. — În vacanța fotbalului, fantezia redactorilor de sport este pusă la grea încercare. În lipsă de evenimente, sondagiile făcute în viața cluburilor noastre scot la iveală fel de fel de știri și informații cari uluiesc, uneori prin imposibilitatea lor, alteori prin senzaționalul pe care-l cuprind.

Astfel în legătură cu pregătirile echipelor noastre am putut ceti diverse știri cari, ca cunoscători ai situației, ne-au frapat, dar în același timp ne-au obligat să verificăm exactitatea lor, chiar la sursă.

Iată pe scurt situația pregătirilor în faza lor actuală:

Ripensia

Ripensia are cadre destul de mari — ne-a spus informatorul nostru —, dintre cari unii au fost încercați deja în ultimele matchuri ale sezonului trecut. Publicul a putut constata că aceștia reprezintă reale valori și după ce vor primi rutina marilor întâlniri se vor putea încadra cu ușurință în echipă.

În ceea ce privește noile achiziții am făcut unele, de cari legăm speranțe întemeiate. Aceștia sunt Schweinert dela Banatul și Mihailovici dela Rapid, ambii halfi. În afară de aceasta ne gândim foarte serios la un fundaș, care să joace alternativ cu Bürger și Regdon. Nu este însă exclus că în curând vom putea comunica și alte nume.

C. A. M. T.

Noi mai așteptăm, căci vrem să știm întâiu ce se va întâmpla în legătură cu proporționalitatea jucătorilor în ceea ce privește originea lor etnică. Echipa noastră a făcut deja două achiziții de mare valoare pe Chiroiu și pe Bindea. Ambii sunt vedete incontestabile și mai ales posedă o rutină, care va produce un randament excelent. Alături de ei se mai poate vorbi și de angajarea lui Klimek dela Chinezul, astfel că atacul nostru va cuprinde patru nume consacrate și anume: Bindea—Toth—Klimek—Reiter și extrema stânga.

Achizițiile nu se vor opri aici, căci sperăm că după ce marile echipe din Capitală și echipele corporative, cari dispun de mijloace materiale infinite, vor fi terminat cu achizițiile, costul deslegărilor va scade dela nivelul exorbitant de azi, la normal. Vom mai introduce și elementele formate în clubul nostru, cari joacă azi în cadrele echipei secundă.

Chinezul

La echipa proaspăt retrogradată domnește cea mai mare nedumerire. Adunarea generală, care a avut loc recent, nu a putut aduce nici o hotărâre definitivă, în ceea ce privește comportarea în viitor, neputând decide dacă va participa în Divizia B., sau va activa în cadrele districtului Timișoara.

Campania întreprinsă pentru asigurarea fondurilor necesare acoperirii deficitelor inerente participării în Divizia B. nu a dat rezultatele așteptate, așa că Chinezul nu are curajul să-și asume riscurile materiale.

Astfel că nu este exclus ca Chinezul să joace în District și să-și vindă vedetele, pe cari nu le mai poate plăti. Între aceștia ar fi Bajusz, Klimek și Wetzer III.

Electrica

Echipa Întreprinderilor Electromecanice a Municipiului, care a câștigat campionatul Ligei de Vest și a fost promovată în Divizia B. în urma rezultatelor excelente obținute în compania unor adversari redutabili, se pregătește cu intensitate pentru viitorul sezon. În tot timpul vacanței jucătorii au făcut antrenamente de condiție și de reconfortare.

— Noi nu umblăm după achiziții — ni-se comunică. Mulțumită activității noastre de până acum avem cadre excelente de juniori, cari au dat dovadă suficientă despre aceasta, câștigând campionatul Ligei și comportându-se excelent și în campionatul național. Aceștia sunt speranțele noastre de cari ne legăm viitorul și credem că aceasta este cea mai sănătoasă.

Z. A. V.

INFORMATIUNI TELEGRAME EXTERNE

— **ISTORICUL ZILEI 29 IULIE.** In anul 1900, in ziua de 29 Iulie este proclamat ca Rege al Italiei, M. S. Victor Emanuil al III-lea.

— In seara zilei de 29 Iulie a anului 1919, glorioasa armată română in drum spre Buda-Pesta, trece Tisa, in urma unui ordin din același zi a Comandantului trupelor Române din Transilvania.

— In 29 Iulie 1932, moare marele erou al campaniei din Ungaria, generalul Traian Moșoțu.

— **RECTIFICARE.** Mai multe ziare din localitate au publicat știrea logodnei d-soarei Doina Cucu, fiica d-lui inspector general cadastral Adam Cucu, cu d. dr. Cornei Grădina dela Administrația Financiară. Pentru a nu se crea confuzii regretabile, am fost rugați să arătăm că această logodnă n'au avut loc.

— **MINOR EVADAT DELA SOCIETATEA DE PATRONAJ.** Poliția a pus mână pe minorul Curunczy Ștefan, care fusese internat la institutul de corecție al societății de patronaj, de unde urma să fie trimis la institutul de corecție din Gherla, pentru a ispăși o pedeapsă de 2 ani pentru furt.

— **Incendiu la un atelier.** Eri noapte a izbucnit un violent incendiu, in atelierul lui Nasz Alexandru, din str. Preyer Nr. 2. Focul a luat naștere dela un fier de călcat, uitat cu cărbunii aprinși in el, din neglijență. Pompierii sosiți la față locului au reușit să stingă focul in câteva minute.

— **Vânzător de haine furate urmărit de judecătoria Reșița.** Am relatat eri cazul individului Pelpeca Ioan, din comuna Urșeni, găsit într-o cărciumă din Iosefin, unde încerca să vândă două costume de haine furate. Cercetat mai îndeaproape la poliție, s'a constatat că numitul este urmărit cu mandat de arestare de către judecătoria din Reșița, pentru executarea unei vechi pedepse.

— **Un hoț prins in flagrant delict a căzut dela etajul II al unei case.** Soția d-lui Ferenczi Oscar a surprins in locuința sa din Splaiul Tudor Vladimirescu 24, pe tânărul Iosif Kliger, de 19 ani, care voia să fure unele obiecte din casă. Intre hoț și femeie s'a încins o luptă. Vecinii alarmați au venit in ajutorul ei. Hoțul s'a refugiat atunci in balconul locuinței d-lui Cîncă Dumitru, de unde a căzut in stradă, dela etajul al doilea. In cădere și-a rupt piciorul stâng. Cu salvarea a fost internat in sanatoriul Begea.

— **LOCURI VACANTE DE IMPIEGATI ȘI ȘEFI DE BIROU LA CASA ASIGURĂRII SOCIALE DIN TIMIȘOARA ȘI REȘIȚA.** In ziua de 20 Octombrie 1939, vor începe la București examenele pentru ocuparea posturilor de impiegați in asigurările sociale, la cari vor putea lua parte candidații cari au bacalaureatul. In ținutul nostru, sunt vacante următoarele posturi de impiegați stagiaři: 9 posturi la Reșița și 1 post la oficiul Moldova-Nouă, aparținător de Casa asigurărilor sociale Reșița. 5 posturi la casa asigurărilor sociale din Timișoara și 2 posturi la oficiul Jimbolia. Deasemeni, la 15 Septembrie crt. se vor ține examene de șefi de birou in asigurările sociale. Pentru acest post sunt vacante următoarele locuri: 3 posturi de șef de birou la Reșița, 1 post la oficiul Anina și 1 post la Timișoara.

— **Biciclist lovit de o mașină.** Mașina Nr. 1458 Tmș, condusă de soferul Bolvin Antoniu a lovit, in cursul zilei de eri pe băiatul Bech Filip, care trecea cu bicicleta prin Bul. Regele Ferdinand. Bicicleta a fost complet sfărâmată.

— **Ovidiu Gritta,** chestorul poliției municipiului Timișoara, a încredințat conducerea secretariatului chesturei pe dl. comisar Andrei Lupuțiu, fostul șef al biroului judiciar. Iar conducerea acestui birou a fost încredințată d-lui comisar Dimitrie Sântău, care dealtfel conduse acest birou și in timpul când dl. comisar Lupuțiu fusese concentrat.

— **Găzduirea străjerelor la Văliug.** Dl. dr. Gheorghe Ciupe, secretar al Ținutului Timiș, care a cercetat Duminiță taberele de străjeri dela Bocșa și de străjere dela Văliug, a trimis soc. U. D. R. o scrisoare de mulțumire pentru condițiile in care sunt găzduite străjerile, într'un edificiu al societății.

— **In atenția d-lui primar și a serviciului tehnic al municipiului.** In strada Brediceanu, colț cu Sfântul Ioan, casa Cernoieviți constituie un pericol permanent la viața orășenilor ce trece acolo, ea fiind deteriorată. In fiecare moment se pot desprinde depe ziduri tablăi bucăți mari de maldăr, iar de pe acoperiș alunecă in jos, căzând la pământ, țiglele. Cu atât e mai mare pericolul pe vreme rea, mai ales când bate un vânt puternic. Pe lângă pereții casei, pe trotuar, se găsesec in orice timp resturi de țigla și de maldăr, ce s'au desprins din casă. Atragem atențiunea serviciului tehnic municipal, pentru a lua măsurile cuvenite.

— **REVIZUIREA TAXELOR FIXE DUPA PIEILE CRUDE ALE VITELOR TĂIATE IN ABATOARE.** Administrația financiară de indirecte a primit un ordin pentru revizuirea taxelor fixe după pielele crude ale vitelor tăiate in abatoare. Ministerul fiind informat că in prezent se incasează impozitul fix stabilit încă din 1936, — spune ordinul, — cu toate că prețurile au crescut foarte mult față de epoca in care s'au făcut acele calcule, invită administrația financiară să ia măsurile necesare pentru revizuirea acestor taxe fixe. La revizuire, administrația financiară trebuie să țină seamă și de ordinul circular din 21 Martie 1936, prin care s'a dispus ca fixarea taxelor să se facă pe baza buletinului informativ și mercurialul Camerei de industrie și comerț, avându-se in vedere greutatea și valoarea medie a pieilor crude, precum și majorarea cotei de impozit pe cifra de afaceri dela 3 la 4 la sută, intervenită la 1 Aprilie 1939. Lucrările pentru revizuirea acestor taxe se fac, la administrația de indirecte Timișoara, de către dl. controlor Simion Ciocărlie.

— **Starea civilă la 27 Iulie.** Născuți: Ecaterina, fiica lui Rudolf și Ecaterina Klein, lăcătuș. M o r ț i: Eva Micșă născ. Ciaichim, de 49 ani, precepeată și Mihai Iovanovici, de 57 ani, preot sârbesc, mort in Spitalul de Stat.

— **CONFIRMAREA MANDATULUI DE ARESTARE AL ȚIGANILOR NICOLAE ȘI BELA BOȚ.** Secția II-a a Tribunalului Timiș-Torontal, in completul: Horga, președinte; Bratu, asesor și Georgescu, procuror, grefier fiind d. Momârleanu, a confirmat mandatul de arestare al țiganilor Nicolae și Bela Boț, hoții despre care ziarul nostru a scris la timp. Femeile Maria Boț junlor și senior, Kiss Aranca și Ghizela au fost puse in libertate de parchet.

— **Apel respins de Camera de punere sub acuz al Curții de Apel din Timișoara.** In completul Camerei de punere sub acuzare a Curții de Apel, format din dd: Sc. Constantinescu, președinte, Voroneanu și Isacu, consilieri și Opreșenescu, procuror, grefier fiind d. E. Avram, s'a desbătut, ieri, apelul făcut de parchetul tribunalului din Arad cu privire la femeile Földi Maria, Ecaterina Kukula și soția lui Tescher Emeric, ce au sustras din magazia firmei arădană Lustig și Berger numeroase materiale, in valoare de 200 mii lei, in 1937, 38 și 39, când erau angajate ale acestei firme. Ele fuseseră arestate și puse, in urmă, in libertate, iar acum, Camera de punere sub acuzare a respins apelul prin care se cerea rearestarea lor.

Complot terorist în Siria

Se pregătea un atentat împotriva primului ministru

Damasc, 28 (Rador). — Guvernul sirian a fost informat că se pregătește un complot terorist in scopul de a se atenta la viața președintelui consiliului și a mai multor personalități administrative și politice.

Autoritățile au luat întinse măsuri de pază. Mai mulți polițiști au arestat in apropierea de domiciliul președintelui consiliului, o bandă formată de cinci

persoane, care se pregătea să comită primul atentat.

Doi dintre cei arestați au reușit să fugă. Ceilalți trei arestați au făcut mărturisiri complete care au dus la arestarea ziaristului bine cunoscut Negibrayes, precum și a unor funcționari din ministerul agriculturii, cari ar fi instigatorii mișcării teroriste.

Avioane germane deasupra coastelor engleze

O precizare a ministrului aerului

LONDRA, 28 (Rador). — Svonurile petinzând că avioane germane ar fi fost zărite pe deasupra coastelor de est ale Angliei, sunt puse la punct printr'un comunicat al ministrului aerului, in care se declară că avioanele militare streine execută une ori sboruri de antrenament

pe deasupra Mării Nordului, apropiindu-se suficient de coastele engleze pentru a putea fi văzute.

Ministerul aerului — se adaugă — nu are totuși dovada că avioanele nu au respectat limitele teritoriale britanice.

Aviația britanică

va efectua zboruri și deasupra altor țări amice

Londra, 28 (Rador). — Comandantul de escadrilă Hubert, a întrebat pe sir Kingsley Wood, ministrul aerului, câte sboruri pe deasupra Franței au fost efectuate de escadrilele britanice și dacă sboruri analoge vor fi luate in considerare și pe deasupra țărilor amice.

Ministrul aerului a răspuns că până acum s'au efectuat trei sboruri pe deasupra Franței.

In ce privește partea a doua a întrebării, el a răspuns: Sper că și alte sboruri vor fi posibile, dar nu pot da actualmente amănunte.

Lupte violente între ruși și japonezi la granița manciuriană

Bilanțul ciocnirilor

Moscova, 28 (Rador). — Agenția TASS, transmite următoarele:

Din informațiile transmise de Statul Major al trupelor mongolo-sovietice de pe teritoriul Republicii populare Mongolia, rezultă că la 23—25 Iulie, trupele japo-manciuriene au încercat in mai multe rânduri să atace și să ocupe pozițiile deținute de trupele mongolo-sovietice, provocând mari pierderi japo-manciuriene.

Trupele mongolo-sovietice au ocupat fostele lor poziții de pe malul răsăritean al râului Khalka.

In afară de trupele terestre la 23—25 Iulie s'au mai semnalat și lupte aeriene. La 23 Iulie aviația japoneză a pierdut 15 avioane de vânătoare, două de bombardament, două de recunoaștere și un aerostat care servea la regularea

tirului artileriei japoneze. La terminarea acestor lupte cinci avioane mongolo-sovietice nu s'au inapoiat la baza lor.

In cursul aceleiași zile a fost dororit avionul in care se afla col. Kowaro, comandantul escadrilei japoneze de avioane de bombardament. Colonelul Kowaro a fost făcut prizonier. Declarațiile acestuia confirmă, faptul, că japonezii au concentrat in regiunea Khalka, considerabile forțe aeriene venite dela Cianciung, Kharbin, Szepinkai, Hailar și alte regiuni.

Lupte aeriene s'au dat și la 24—25 Iulie. La 24 Iulie japonezii au pierdut in aceste mari lupte 34 avioane de vânătoare, două de bombardament și un balon, iar aviația mongolo-sovietică a pierdut 6 avioane.

Teroriștii irlandezi în plină acțiune

Puternică indignare in toată Anglia pentru explozia din gara Victoria

LONDRA, 28 (Rador). — Două alte explozii, puse cale de teroriștii armatei republicane irlandeze, s'au produs in birourile postale din Muntplesant, in apropiere de Liverpool, și alta sub podul dela Grelane, localitate situată la 5 km de Liverpool. N'au fost victime.

O altă explozie s'au înregistrat in gara Victoria, unde au fost grăniți 7 funcționari dela căile ferate. Doi sunt in stare gravă.

LONDRA, 28 (Rador). — „Press Association” anunță că exploziile din gările Victoria și Kingcross au provocat o mare indignare printre membrii Camerei Comunelor, determinându-i să adopte a treia cetire a proiectului depus de guvern pentru încredințarea puterilor excepționale.

Adoptarea proiectului s'a făcut in mai puțin de cinci minute.

ULTIMA ORA

Senzația dela Washington

Statele Unite au denunțat tratatul comercial cu Japonia

Cazul acesta fără precedent este interpretat ca un avertisment dat de America Japoniei

Washington, 28. (Rador.) — Denunțarea tratatului comercial dintre Statele Unite și Japonia încheiat la 1911, a fost hotărâtă de președintele Roosevelt și de d. Hull, după decizia luată de comisia de afaceri streine a Senatului, de a amâna pentru sfârșitul acestei săptămâni examinarea propunerii Vandenberg, privitoare la denunțarea tratatului în chestiune.

Prima impresie culeasă aci este că departamentul de stat înțelege să dea un avertisment Japoniei nelăsându-i nici o îndoială asupra atitudinii Statelor Unite.

Se subliniază în deosebi la Washington faptul că denunțarea tratatului în întregime, este mai ales un gest politic al Statelor Unite. Într'adevăr era suficient să se denunțe clauza națiunii celei mai favorizate pentru a se permite votarea moțiunii Pittmann, prevăzând embargiul asupra armelor și tuturor materiilor industriale destinate guvernului din Tokio

Conflict armat între Japonia și America

Washington, 28. (Rador.) — D. Pittmann, președintele comisiei externe a Senatului a declarat în legătură cu de-

Se reamintește în această privință că denunțarea de către guvernul Statelor Unite a unui tratat comercial pentru considerațiuni politice este aproape fără precedent.

Washington, 28. (Rador.) Denunțarea de către Statele Unite a tratatului de comerț cu Japonia, este aprobată în totul de cercurile congresului.

PRESA JAPONEZĂ ATACĂ VIOLENT STATELE UNITE

Tokio, 28. (Rador.) — „Shimbun” atacă violent Statele Unite pentru denunțarea tratatului comercial americano-japonez. Ziarul subliniază că denunțarea nu se datorește unor motive economice întrucât balanța comercială între cele două țări este favorabilă Statelor Unite. Este vorba deci numai de un act neamical față de Japonia, urmărind să abată Anglia dela acțiunea de conciliere cu Japonia, menită să creeze o ordine nouă în extremul Orient.

denunțarea tratatului cu Japonia următoarele:

„Socotesc că hotărârea este înțeleaptă

și îndreptătită. Statele Unite este cel mai bun furnizor al Japoniei cu materii prime necesare pentru operațiile militare, în special în ce privește oțelul, fierul, bumbacul și produsele petrolifere.

În unele cercuri politice se crede că în cazul în care Statele Unite vor interzice exportul acestor produse. În Japonia, operațiile militare japoneze în China vor fi mult stânjenite.

În alte cercuri se crede că este exclusiv că Japonia să nu ia contra măsuri care ar putea eventual degenera în conflict fizic.

Ultimul ministru de externe al Austriei a fost ucis într'un accident de automobil

Viena, 28 (Rador). — Zilheim Wolff, ultimul ministru de externe al Austriei a fost omorât într'un accident de automobil la Saint-Goelten. Automobilul s'a răsturnat într'un șanț. Atât Wolff cât și șoferul au fost omorâți.

Arestări în masse la Danzig

VARȘOVIA, 28 (Rador). — Ziarele anunță din Danzig că poliția politică a procedat de curând la arestări masive. Numărul orel arestați în ultima vreme este evaluat la 300. Dintre cei arestați, mai mulți sunt membri ai formațiunilor național-socialiști și agenți polițienesti.

Criză de guvern în Olanda

Haga, 28. (Rador.) — O moțiune de neîncredere prezentată de catolici și susținută de socialiști a fost aprobată de Cameră. Moțiunea specifică între altele că „actuala formație guvernamentală este contrar intereselor publice.” Moțiunea a fost adoptată cu 55 voturi contra 27.

Se deschide astfel o nouă criză de guvern, patru zile după ce d. Colijn, forma-se cel de al cincilea guvern sub preșidenția sa.

Știri din Anina

— Moare subit. În seara zilei de 25 crt. trecând spre casă muncitorul Ausol-luț Mihai în etate de 60 ani, a căzut brusc în strada Regele Carol I, rămânând mort pe loc.

— Sanitare. În urma lucrărilor impu-se de serviciul Sanitar Steierdorf-Anina, Soc. U. D. R. a aprobat un credit de 1,300,000 lei pentru, canalizarea străzilor, zăgrăvitul exterior și interior al caselor locuite de muncitori etc.

— În zilele de 23-24-25 crt. stolul străjeresc al școlii de ucenici-minieri UDR. Anina, a făcut excursie în regiunea Dunării sub conducerea dlor prof. Gh. Dobrescu și dir. școlar Ion Ștefan. A impresionat plăcut ținuta celor 70 ucenici-minieri în uniforme străjeresti făcute de Soc. U. D. R. la intervenția dlui Director ing. Vasile Poboran. Sprijinitorul și animatorul realizărilor sociale din Anina. Scopul excursiei a fost cunoașterea țării și difuzarea în masele țărănești a marilor credințe și concepții ale vieții sociale. Excursia s'a realizat din fondul creiat de d. Prim director C. Fleischhaker dela U. D. R. un susținător al manifestărilor străjeresti

Uniforme și Articole F. R. N.

cu prețuri convenabile la crotitoria și ceaprazăria

T. IANCU

T-șoara P-ța Libertății P-tul Primăriei

D. Churchill afirmă că:

GERMANIA VA MOBILIZA în luna August

Parlamentul englez va lua totuși vacanță la 4 August

Londra, 28 (Rador). — D. Chamberlain, a anunțat în Camera Comunelor că Parlamentul va lua vacanță în ziua de 4 August el urmând să fie convocat înainte de 25 Octombrie, în cazul când interesul public va cere.

D. Greenwood șeful laburiștilor și d. Sinclair, șeful liberalilor din Cameră cerut ca sesiunea actuală să continue, dar primul ministru a rămas nestrămutat în hotărârea sa.

„Nu avem nici un motiv să credem a declarat d. Chamberlain ca în cazul când se vor produce evenimente grave ele se vor produce peste două săptămâni sau camera, d. Chamberlain a declarat, că dacă se va hotărî vre-o abatere dela po-

trei săptămâni sau la o dată anumită. Cred că cea mai bună cale este să se urmărească cu toată atenția desfășurarea evenimentelor. Camera să fie încredințată că vom exercita puterile noastre, conștienți de responsabilitatea ce ne-am asumat-o.”

Greenwood stăruind să se dea asigurări Camerei că nu se va produce nici o abatere dela politica guvernului anunțată în ultima vreme fără ca să fie consultată

litica externă de până acuma guvernul va convoca parlamentul.

Răspunzând lui Churchill, care a afirmat că este lipsit de sens să se anunțe că parlamentul a luat vacanță până la 25 Octombrie, atâta vreme cât se pregătește o mobilizare a armatei germane în primele zile ale lunii August, primul ministru a răspuns, că întrebarea are un caracter de ipoteză.

Acțiunea în contencios a dlui Iuliu Maniu a fost respinsă ca inadmisibilă

D. I. Maniu și-a pierdut calitatea de senator de drept pe întreaga sesiune actuală

BUCUREȘTI, 28 (SIR). — La Curtea de APEL din București s'a judecat ieri acțiunea în contencios a dlui Iuliu Maniu, referitoare la chemarea în judecată a Statului Român, reprezentat prin d. Președinte al Consiliului de miniștri și d. Președinte al Senatului, acțiune prin care cerea anularea actelor administrative de autoritate, cuprinse în

adresele d-lui Președinte al Senatului din 12 Iunie și 5 Iulie 1939, și deciziunea Președintelui Senatului din 8 Iulie, privind pierderea mandatului de senator de drept pe întreaga sesiune actuală.

Pentru d. Iuliu Maniu s'a prezentat în instanță d. avocat Cezar Simionescu, care a cerut amânarea judecării procesu-

lui, iar din partea d-lui Președinte al Consiliului de miniștri și a d-lui Președinte al Senatului s'au prezentat avocații prof. Anibal Teodorescu și Ulyse Vasilescu, care au susținut inadmisibilitatea acestui acțiuni.

În urma acest concluziuni Curtea a respins acțiunea intentată de d. Iuliu Maniu ca inadmisibilă.

Generalul englez Ironside pleacă la Moscova

Londra, 28. (Rador.) — Generalul Ironside, inspector general al forțelor continentale britanice va fi șeful misiunii britanice militare care pleacă la Moscova, anunță „Daily Telegraph”. Ziarul anunță că actualmente se procedează la completarea delegației britanice și la întocmirea misiunii britanice navale și aviatice. Se așteaptă ca negocierile cu caracter politic să se desfășoare actualmente la Moscova de aci înainte, într'un tempo mult mai rapid.